

Timea E. Nagy
Shannon Moroney

KIO KAN

BEZMOCNÁ

Jak jsem uvízla v síti nucené prostituce

edice
KIO KAN

Copyright © 2019 Timea Nagy&Shannon Moroney

Translation © Bohumila Kučerová, 2019

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu OUT OF THE SHADOWS

přeložila Bohumila Kučerová

Redakční úprava Hana Porebská

Grafická úprava obálka Tomáš Řízek

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek, 2020

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7633-160-0

*Všem obětem obchodu s lidmi a všem,
kteří se zachránili a přežili.
A také mé matce, která mi dala život a sílu přežít,
abych mohla vyprávět svůj příběh.*

T.E.N.

SLOVO AUTOREK

Tato kniha líčí skutečný příběh, traumatizující události, ke kterým došlo v období před deseti až dvaceti lety. Naše paměť není dokonalá, zvláště vzpomínky z dob duševních útrap – některé obrazy a rozhovory se vryjí do mozku a srdce s naprostou jasností, zatímco jiné zůstávají zamlžené. Z těchto důvodů jsme vynaložily značné úsilí, abychom přesná data a další fakta ověřily v policejních záznamech, soudních dokumentech a otištěných člancích, stejně jako u přátel a profesionálních pomocníků. Přesto existují časové úseky, o kterých nemáme žádné dokumenty, takže jsme se musely spoléhat na Timeinu paměť. Při naší těsné spolupráci vznikly záznamy našich mnohahodinových rozhovorů, nesčetných telefonátů a emailů. Na základě Timeina líčení jsme se společně snažily vzpomínky a emoce co nejpřesněji uspořádat a rekonstruovat rozhovory. Abychom ochránily soukromí některých lidí, změnily jsme jejich jména a charakteristiky, podle kterých by je bylo možné identifikovat. Díky důvěře, jež se mezi námi vyvinula, a působení času, jenž zahojil nejhorší traumata, je následující příběh co nejúplnějším zaznamenaným vyličením toho, co Timea prožila, a může se v některých detailech lišit od toho, co vyšlo v minulosti v tisku nebo bylo sděleno v rozhovorech. Některé zážitky jsou zde zmíněny vůbec poprvé.

Toto je příběh jedné ženy, jež se stala obětí obchodu s lidmi, a nese mnohé společné, ale také rozdílné prvky ve srovnání s obdobnými příběhy dalších obětí po celém světě.

S náležitou úctou ke všem osobám postiženým obchodem s lidmi vám děkujeme za to, že si tento příběh přečtete. Na adrese www.timeascause.com najdete kontakty a další informace o činnosti korporace Timea's Cause.

Timea Eva Nagyová a Shannon Moroneyová
březen 2019

ÚVOD

Uprostřed mrazivé lednové noci roku 2010 mě ze spánku vytrhlo zvonění telefonu. Odhrnula jsem teplou peřinu, posadila se a odkašlala si. Navzdory pozdní hodině jsem chtěla, aby můj hlas zněl energicky a odhodlaně. Když jsem zvedala sluchátko, srdce už mi začínalo do žil pumpovat adrenalin.

„Je to Timea Nagyová?“ otázal se hluboký mužský hlas. Okamžitě jsem věděla, že volající nepatří mezi oběti, jelikož lidem, kterým jsem pomáhala, jsem udávala své falešné jméno – Christina. To proto, aby mě nevypátrali překupníci v případě, že by se zmocnili obětí a dostali z nich, kdo jim pomáhá. Role se obrátily a nyní jsem byla pro překupníky ohrožením já. Pořád jsem si na tuto novou situaci zvykala, na to, že nemusím žít v neustálém strachu.

„Ano, jsem Timea,“ řekla jsem sebevědomě.

„Jmenuji se Mike Viozzi. Jsem vyšetřovatel mravnostního oddělení místní policie v Peelu. Omlouvám se, že volám tak pozdě, ale chtěli bychom vás požádat, abyste přišla k nám na stanici a promluvila si s jednou šestnáctiletou dívkou. Je to obtížná situace. Potřebujeme vaši pomoc.“

„Za chvíli tam budu.“ Za pět minut jsem už seděla v autě a couvala ve sněhu po příjezdové cestě. Zнала jsem sníh od dětství, ale maďarský sníh se s tím kanadským nedal vůbec srovnávat. V Budapešti to byla mokrá břečka, která nedokázala utlumit dupání bagančat ruských vojáků hlídkujících na ulicích kolem paneláků, v nichž se nacházel náš byt.

Tady v Kanadě, kde jsem už dvanáct let bydlela, měl sníh mnoho zcela odlišných podob. Dnešní noc to byl starý sníh, při teplotách pod nulou umrzlý do vloček tak tvrdých, že mi skřípaly

pod pneumatikami, znělo to, jako když přejedete nehty po školní tabuli. Nad ruce svírající volant stoupal můj dech. Chtěla jsem být co nejrychleji na místě, kde mě potřebovali, ale hlídala jsem si ručičku tachometru. Kdybych dostala smyk, nikomu bych tím neprospěla. Byla jsem jediný člověk, kterého měla policie k dispozici na pomoc oběti obchodování s lidmi, zvláště takové, která byla donucena pracovat jako prostitutka. Věděla jsem, že právě o to jde, nikdo mi to nemusel říkat. Policie mi zavolala, protože přesně tohle jsem zažila i já.

O půl hodiny později jsem zastavila před policejní stanicí v Bramptonu na předměstí Toronta. Vytáhla jsem z kabelky odznak dobrovolníka a přešla ke kufru, kde jsem měla uloženu krabici se zásobami – mýdlem, krémem na ruce, oblečením. Vytáhla jsem z ní krém na ruce s vůní hrušky – ta by se snad mohla mladé dívce zamlouvat – a uložila ho do kabelky spolu s několika drobnostmi k jídlu. Takové maličkosti pomáhaly ženu v krizové situaci uklidnit a vybudovat důvěru. Pokud se mi podaří na dívku zapůsobit a získat její důvěru, máme s policií šanci ji zachránit. Jestli však dostane strach, bude ztracená. Mohla by utéct a vydat se znovu všanc nebezpečí.

Detektiv Viozzi mi vyšel v ústrety. „Díky bohu jste tady,“ řekl. Zatímco mě provázel labyrintem chodeb, stručně mi vylíčil dívčin případ.

„Našli jsme ji na jedné z hlavních tříd nedaleko odtud. Měla na sobě jen tílko, legíny a lodičky na vysokých jehlách. Hledala pomoc. Když uviděla jeden z našich vozů, rozběhla se k němu, a než se strážníci vzpamatovali, skočila dovnitř. Řekla jim, že utíká před svým přítelem a že je jí v patách.“ Oba jsme věděli, že ten *přítel* je ve skutečnosti pasák.

„Rozumím,“ řekla jsem. „Bylo dobré, že se tam zrovna objevilo to auto.“

„Jo, měla štěstí. Jeden z policistů se náhodou zúčastnil vašeho kurzu. Věděl, že se nemá na nic ptát, jen přes ni přehodit svoje sako a ujíždět pryč. Pak mi zavolal.“

To byla jedna z věcí, které jsem na svých kurzech pro policisty vždy zdůrazňovala – aby oběť nezastrašili množstvím otázek, jež by jí daly pocit, že si za všechno může sama. Nejprve bylo nutné dopravit ji do bezpečí a dát jí pocit ochrany. Teprve pak přišel čas na otázky.

„Víme o ní jen to, že pochází z okolí Montrealu,“ pokračoval důstojník. „Chtěla si vydělat trochu peněz a její ‚nový přítel‘ jí řekl, že jeho bratranec hledá během Vánoc výpomoc do svého obchodu v Torontu.“ Tyhle triky jsem moc dobře znala. Nejednalo se o žádný obchod, ale o noční klub.

„Řekla nám, že jí vzali peníze a vyhrožovali, že ji zabijí. Ten první chlap ji prodal dalšímu, který vypadal o dost hrozivěji než on. Věznil ji v motelu, kde ji používal jako svoji osobní sexuální hračku, pokud zrovna nebyla v klubu. Každý večer položil na stůl revolver, aby věděla, že pro ni není úniku.“

V paměti se mi vynořily mé vlastní nevídané útržky vzpomínek z motelu. Procítila jsem dívčín strach, vyčerpání, hlad, bolest a ponížení.

„Děkuji, to mi stačí,“ přerušila jsem detektivovo líčení. „Mám už představu o tom, jak na tom asi emocionálně je. Získali jste nějaké informace, které jsou užitečné pro vás?“

„Řekla nám, kde ten motel je. Poslali jsme tam svoje lidi a po krátké honičce toho pasáka zatkli. Zítra ráno bude obviněn a s největší pravděpodobností mu do dvou dní stanoví výši kauce. V těchto kruzích je tolik peněz, že za něj zřejmě někdo tu kauci složí. Víte, jak to chodí. Za pár dní bude venku a bude po ní pátrat. A pokud by chodila někde po ulicích...“ Nemusel svoji myšlenku dokončovat.

Detektiv Viozzi otevřel dveře do kanceláře a vpustil mě dovnitř. Dívka seděla na židli a hlavu si položila na stůl ve snaze o jakýs takýs odpočinek. Pod velkým sakem policejní uniformy vypadala drobná a ztracená. Při zvuku otevřených dveří vyskočila na nohy. Zнала jsem tu reakci – oběť musí stále zůstat ostražitá.

Usmála jsem se na ni. „Jsem Christina,“ řekla jsem laskavě, přitáhla si židli naproti ní a opatrně položila kabelku na stůl. „Jsem tady, abych ti pomohla. Máš hlad nebo žízeň?“ *Než od oběti budete něco chtít, vždy jí nejprve něco nabídněte.* To bylo jedno z mých zlatých pravidel.

Přikývla, hnědé oči plné hrůzy. Byla velmi hezká, měla dlouhé hnědé vlasy a ve tvářích dolíčky. Ve svých třiatřiceti letech jsem vlastně nebyla dost stará, abych jí mohla být matkou, ale přemohl mě mateřský instinkt. Toužila jsem postarat se o ni a poskytnout jí bezpečí.

Otevřela jsem kabelku a ukázala jí její obsah: čokoládu, čipsy, vodu, žvýkačku, krém na ruce.

Nevěřicně na mě pohlédla. „To je všechno pro mě?“

„Jistě, zlato. To všechno je tvoje.“

Pár vteřin byla zticha a obezřetně zpracovávala situaci. Věděla jsem přesně, co si myslí. Kdo je ta žena? Co ode mne chce? K čemu mě za ten pytlík brambůrků přinutí?

Přerušila jsem její myšlenky. „Jsi opravdu moc statečná. Za nic z toho, co se ti stalo, nemůžeš – vím to, protože jsem zažila totéž. Nejsem policistka. Byla jsem dívka, kterou taky přinutili dělat to, cos musela dělat ty. Nyní ale spolupracuji s policií a pomáhám děvčatům, jako jsi ty.“

Po tvářích se jí začaly řínout velké slzy. Přitáhla jsem si židli blíž a objala ji kolem ramen.

„Teď jsi v bezpečí,“ řekla jsem a přivinula ji k sobě. „Odvezu tě domů.“

Než jsem na pokraji vyčerpání, přesto ale v radostné náladě odbočila na zasněženou příjezdovou cestu k mému domu, uplynulo téměř dvacet čtyři hodin. Asistovala jsem dívce při podání výpovědi a pak ji odvezla do Montrealu k rodičům. Vlezla jsem si zpátky do postele pod peřinu zaplavená nekonečnou vděčností. Dostalo se mi další příležitosti být nápomocná při záchraně dívky, jejíž osud byl tolik podobný mému. Během následujících měsíců a let se mi této příle-

žitosti dostalo ještě nesčetněkrát. A pokaždé jsem prolila pár slz za tu dívku, kterou jsem byla – spořádanou malou komunistku, dceru policistky, vzornou žákyni, slibnou televizní hvězdičku a nakonec dívku v letadle mířící do Kanady za prací chůvy, těšící se na nová dobrodružství.

ČÁST I | VLÁKANÁ DO PASTI

1 | Odlet

O třela jsem si o džíny zpocené dlaně, stáhla přes ně okraje mikiny s nápisem *Pink Panther* a složila je do klína. Bylo 27. dubna 1998, a přestože mi v červnu mělo být už dvacet jedna let, zažívala jsem teprve svoji první cestu letadlem. Vyrůstala jsem v době komunismu a z Maďarska jsem odjížděla pouze autobusem při cestách na letní tábory konané v zemích východního bloku. Berlínská zeď padla sice před devíti lety, ale já se během té doby na Západ neodvážila. Usazená u okna, zajištěná bezpečnostním pásem a zmítaná nervozitou jsem pociťovala zároveň vzrušení a velké naděje do budoucna.

„Letíte jen do Londýna nebo budete pokračovat někam dále?“ promluvila na mě maďarsky moje susedka, dobrosrdečná žena středního věku.

„Letím do Toronta,“ odpověděla jsem hrdě. Ta slova pronesená nahlas mi zněla neskutečně. K mé cestě došlo nečekaně rychle. Ještě před třemi týdny jsem stěží rozlišovala mezi Spojenými státy a Kanadou a nyní mám v jejím největším městě strávit následující tři měsíce.

„Já také,“ svěřila se mi s úsměvem. „Žiju v Torontu, je to úžasné město.“ Rozhlédla se kolem sebe. „Cestujete sama?“

„Ne, s kamarádkou.“ Kývla jsem hlavou směrem k Biance, která seděla o pár řad za námi na druhé straně uličky. Žena na ni udiveně pohlédla a obrátila pohled zpátky ke mně.

„To je vaše kamarádka?“ Chápala jsem její reakci. Bianka a já jsme byly velmi rozdílné. Ona měla natupírované vlasy odbarvené peroxidem na blond, velké umělé poprsí, byla silně nalíčená a v minisukni, zatímco já byla spíše drobná,

kromě lesku na rty nenalíčená, tmavé vlasy jsem měla jednoduše zastřižené do mikáda a na sobě džíny. Bianca vypadala ve svých pětadvaceti na třicet, já ve svých skoro jednadvaceti na patnáct.

„Co budete v Torontu dělat?“ Hlas ženy zněl nyní podezřívavě, což mě popudilo. Nikdo z mých blízkých – máma, bratr Zoli ani můj přítel Ádám – neměl Bianku rád. Nestála jsem o to, aby naše přátelství a naše plány zpochybňoval ještě někdo cizí. Na letišti jsme se dokonce nechaly odbavit odděleně, abychom se vyhnuly odsuzujícím komentářům mé rodiny, která mě vyprovázela. Proto jsme taky neseděly v letadle společně.

„Najala si nás jedna agentura. Budeme pracovat jako chůvy.“ To platilo vlastně jen pro mě, pro Bianku jen napůl. Byly jsme obě u stejné agentury a Nataša, která s námi před dvěma týdny v Maďarsku jednala, nám řekla, že pro maďarská děvčata nabízí spoustu pracovních příležitostí – péči o děti, pomoc v domácnosti nebo tančení v nočních klubech. Já jsem se upsala jako chůva, ale Bianka, která měla dobrodružnější povahu, si vybrala práci tanečnice.

Žena se starostlivě zamračila. „Musíte být opatrné. Víte, kam přesně jedete? Ve které části města budete bydlet?“ Její tón zpřísněl a chovala se jako moje matka policistka, která moje pokusy o osamostatnění a prožití dobrodružství vždy cynicky shazovala. Jsem přece dospělá, pomyslela jsem si otráveně, ale zároveň jsem se cítila hloupě, protože jsem na její otázky skutečně neznala odpověď.

„No, přesnou adresu nemáme...“ Hlas mi zněl nejistěji, než jsem zamýšlela.

„Letíte do Kanady a nevíte, kde budete spát? Pro kterou agenturu pracujete?“ Vypadalo to, jako by mi nevěřila, což ještě zvýšilo moje rozpaky. Cítila jsem se jako pitomec.

„Hm...“ Odmlčela jsem se, protože jsem si poprvé uvědomila, že neznám jméno té agentury, že jsem se na ně nezeptala ani během svého pohovoru s Natašou v McDonaldu,

ani včera, kdy jsem se s ní setkala znovu, abych podepsala smlouvu a převzala od ní letenky. Zřejmě stálo na smlouvě, kterou jsem měla v kabelce, ale jelikož jsem neuměla anglicky, Nataša mi přeložila nejdůležitější části a ukázala mi, do kterých kolonek mám vyplnit svoje nacionále a kontakty na příbuzné a kde se mám podepsat.

„Víte,“ řekla jsem pevně, leč zdvořile, jak mě to matka učila, „je to maďarská agentura, takže není důvod dělat si starosti. Pomáhají našim lidem. Děkuji vám za váš zájem.“ S tím jsem se odvrátila, nacpala polštářek mezi své sedadlo a okno a zavřela oči. Spát jsem však nemohla. Otázky té ženy mi vířily hlavou a zasely do ní semínko znepokojení. Měla bych na ně znát odpovědi, ale v posledních týdnech se všechno odehrálo tak překotně. A uplynulé měsíce pro mě byly tak plné stresu, že jsem se skoro pořádně nevyspala. *Uklidni se, nabádala jsem se. Všechno bude v pořádku.*

Když jsem o hodinu později otevřela oči, vtiskla mi ta žena do dlaně kousek papíru.

„Co je to?“ otázala jsem se.

„Moje adresa a telefonní číslo. Jen tak pro všechny případy.“

Poděkovala jsem jí a předstírala, že strkám papírek do kapsy, ale ve skutečnosti jsem ho nechala spadnout pod sedadlo. Měla jsem svůj plán. Nepotřebovala jsem někoho, kdo by si hrál na moji matku, když jsem měla co dělat, abych upokojila tu svoji vlastní. Nestála jsem o to, aby mi nějaká cizí ženská kazila radost z dobrodružství.

V letadle z Londýna jsme už měly s Biankou sedadla vedle sebe. Jí se podařilo chvilkami zdřímnout, já ale byla příliš nervózní a vzrušená na to, abych usnula. Naskakovala mi spousta otázek, a když se Bianka probudila, společně jsme nad nimi hloubaly. Jaký asi bude náš byt? Pojedeme přímo tam, anebo nejprve do sídla naší agentury? A jaká je asi Kanada?

Jako malou mě učili, že Západ je ošklivé, temné a strašidelné místo. Ze všeho nejhorší byly Spojené státy, kde se lidem nedostávalo bezplatné zdravotní péče a každý tam vlastnil

zbraň. Žádný z mých kamarádů by tam nechtěl ani za nic. Jenže pak padla Berlínská zeď, ruští vojáci od nás odešli a v televizi se začaly objevovat americké reklamy. Amerika už se nám najednou nejevila tak strašná. Naopak, zdála se nám být bohatá, vzrušující, moderní a plná chutného jídla. Všechny ty technické zázraky nám vyrážely dech – domácí počítače, bezdrátové telefony a videopřehrávače, to vše bylo pro nás nové. Všechno pocházející ze Západu pro nás mělo uchvacující punc luxusu. Stačilo si obléct džíny Levi Strauss a okamžitě se do vás někdo zamiloval. Nebo pít coca-colu a cítit se, jako by vás někdo přenesl na tropickou pláž. Za komunismu se daly levisky a kola koupit pouze na černém trhu a člověka za ně mohli zavřít. A tak jsme všichni nosili totéž nudné socialistické oblečení a jedli obyčejná neznačková jídla. Nebylo nic, co by v nás probouzelo špetku vzrušení.

Na holku v pubertě, kterou jsem po pádu komunismu byla, měly největší vliv západní filmy. Pár rodin v našem bloku mělo videopřehrávač, a tak se nás kolem televizoru krčilo třeba patnáct a fascinovaně jsme zírali na obrazovku, pusy plné karamelu a mléčné čokolády, jak někdo nechal kolovat tyčinky Mars, speciálně ušetřené pro tuto příležitost. „Koukněte na ty bouráky!“ špitali jsme si s obdivem. Nedokázali jsme uvěřit, že takhle lidi opravdu žijí. „Vidíte ty jejich baráky? Všichni jsou tam bohatí!“ Amerika byla pro nás zemí svobody a prosperity. Snažili jsme se dohnat, co jsme zanedbali, koukali na filmy a nosili oblečení z osmdesátých let, přestože byla už léta devadesátá.

Mými oblíbenými filmy byly *Cobra* (líbila se mi ta auta), *Rocky I* (zamilovala jsem se do Stallona) a *Hříšný tanec* (na tom jsem zbožňovala úplně všechno). Filmy, na které jsme se dívali, pocházely z černého trhu, který už nebyl ilegální. Měly mizernou kvalitu a byly nadabovány do maďarštiny jediným monotónním hlasem. Slavné výroky ztratily veškerý půvab, který měly v angličtině. Věta „Bejby nebude sedět v koutě!“ vycházející z úst Patricka Swayzeho, avšak pronesená hlasem

Maďara středního věku, nemohla prostě mít tentýž účinek, ale nám to nevadilo. Viděli jsme ty filmy tolikrát, že se pásky ošou-paly. Když se nějaký přetrhl, nervózně jsme čekali, až ten nej-šikovnější z naší skupiny pečlivě vyrovná okraje přetrženého místa, pak je slepí a opatrně navine pásek zpátky na cívku. Při přehrávání potom několik vteřin či dokonce minut chybělo, ale znali jsme ty filmy tak dobře, že jsme si chybějící pasáže dopl-nili z paměti. Nic lepšího jsme neměli, takže jsme s tím vysta-čili a byli spokojení. Vystačit s málem bylo něco, na co jsme byli všichni zvyklí – za komunistů bylo málo všeho, kromě vodky, což vytvářelo u dospělých následné problémy, které se nevyhnuly ani mým rodičům.

Přestože Nataša řekla mně a Biance, že kanadská zima je v dubnu už u konce, při letu v oblacích nad Atlantikem jsem si představovala nádhernou zamrzlou krajinu plnou zasně-žených jehličnanů se skupinkami rozesmátých mladých lidí oblečených ve sportovních svetrech, jak na mě v té dálce dole čekají. Byly to podobné scény, jaké jsem viděla v televizi při zimních olympijských hrách roku 1988 ve městě jménem Calgary. Leží nedaleko Toronto? Věděla jsem toho tak málo o zemi, jež se mi na tři měsíce měla stát domovem. Budu se na konci té doby cítit jako Kanadanka? Naučím se anglicky? Trápilo mě, že nerozumím z toho jazyka ani slovo, ale Nataša mě ujistila, že v Kanadě žije mnoho milých maďarsko-kanad-ských rodin, které potřebují chůvy, takže budu mluvit pře-vážně maďarsky. Možná mě děti, o které se budu starat, naučí základy angličtiny, než si najdu čas na nějaký kurz.

Měla jsem děti moc ráda a vždycky jsem s nimi dobře vycházela. Už od jedenácti let jsem se po vyučování a o víkendech starala o miminko a batole sousedů. Jednu dobu jsem se dokonce chtěla stát učitelkou v mateřské škole. To bylo předtím, než se věci tak strašně zkomplikovaly. Sevřela jsem ruce v klíně, náhle znervóznělá představou následujících tří měsíců. *Bude to těžké jen na začátku. Brzy si na všechno zvykneš a začneš si to užívat.* Tohle mi říkávala matka, když

mě usazovala do autobusu, který mě měl odvézt na letní tábor, zatímco mi narovnávala šátek a odznak. Vždycky měla pravdu. Kromě toho nešlo o to, abych si to v Kanadě užívala. Bude stačit, když vydělám dost peněz, abych splatila všechny dluhy a dostala se ze šlamastyky, kterou jsem si způsobila. Pak konečně začnu žít svůj život. Pak budu svobodná.

Pravou svobodu jsem nikdy nepoznala. Vyrůstat pod nadvládou Sovětů nebylo snadné, ale nic jiného jsem neznala a podobné dětství zažívali koneckonců všichni. Vyrovnat se s nedostatkem a strachem bylo normální součástí našeho života a má generace, stejně jako generace mých rodičů, na to byly zvyklé. Nejvíce si stěžovali naši prarodiče, protože poznali život v demokracii. Přežili německý útlak za druhé světové války a po jejím skončení ztratili v roce 1957 svobodu podruhé, tentokrát jim ji vzali Rusové. Generace mých rodičů si už nepamatovala, jaký byl život předtím. Vychovávali mě jako vzornou malou komunistku, ve strachu z demokracie a kapitalismu. Dodržovala jsem všechna pravidla, salutovala sovětské vlajce a z plna hrdla pěla sovětskou hymnu. Byla jsem poslušná a pilná žákyně, která se s potěšením zapojovala do společných akcí. V komunistické verzi skauta, organizaci *Kisdobos* – Malí bubeníci jsem získala nejvíce odznáčků a hrdě nosila svoji uniformu s modrým šátkem. Když jsem byla starší, stala jsem se pionýrkou, nosila rudý šátek, dál získávala nejvíce odznáčků a byla odměněna místem na pionýrském táboře, na který se všichni toužili dostat. Díky své otevřené, veselé povaze jsem si snadno nacházela přátele a navštěvovala všechny kroužky, které jsem dokázala do svého denního programu vecpat, hlavně kroužek sborového zpěvu. Zpívání mě naplňovalo energií a líbila se mi chvála, kterou jsem sklízela za svůj čistý a jasný hlas.

Zpívala jsem i doma, abych zmírnila napětí stále visící ve vzduchu a odvedla pozornost rodičů od jejich neustálých

hádek. Seznámili se, když matce bylo devatenáct, jen o něco méně než nyní mně. Otec pracoval jako řidič tramvaje a matka jako dopravní policistka. Jednoho deštivého dne naskočila do otcovy tramvaje, aby se ukryla před lijákem, a on ji vpustil k sobě do kabinky. Podle jejího vyprávění se okamžitě zamilovala do jeho hezkého vzhledu. V jeho podání nešlo ani tak o lásku na první pohled, jako o využití příležitosti uniknout z domova, před bídou a zcela doslovně před deštěm.

Matce bylo šest, když jejího otce zabila zbloudilá kulka při povstání v roce 1956. Nikdy o jeho smrti nemluvila, říkala jen, že to bylo strašné a že pak rodina byla nesmírně chudá. Když jsem žalovala na bratra, že mě trápí nebo že mi bere hračky, odbývala mě chladně slovy: „Mohlo by to být horší, Timeo. Já měla šest starších bratrů, kteří mě trápili a ubližovali mi.“ A tak jsem se naučila nestěžovat si a poradit si sama.

Jinak ale žádný z mých rodičů o svém dětství nemluvil a ani o jejich zasnoubení a svatbě, snad proto, že brzy potom jejich láska vychladla, či alespoň moje matka přestala mít otce ráda. Z jejich svatebního dne existovala jediná černobílá fotografie, na které se matka široce usmívá – stejným úsměvem, jaký mám já – a má na sobě závoj a minišaty módní v šedesátých letech. Můj otec, pohledný muž s vysokými lícními kostmi, snědou pletí a zelenýma očima, které podědil po své romské matce, má na sobě oblek a tváří se vážně jako člověk, jenž právě složil zavazující slib. Oba stojí před pěkným autem – tím nejdražším, které matka našla zaparkované na ulici před kostelem. Postavili se s otcem před ně a předstírali, že je jejich a že jsou bohatší, než ve skutečnosti byli.

První léta našeho rodinného života jsme prožili v nejchudší části Budapešti, v mrňavém, plesnivém bytě se společným záchodem na konci chodby, před nímž jsme stávali frontu s ostatními sousedy. Matka myla mě a bratra Zoliho v kuchyňské výlevice a všichni čtyři jsme spali v jedné posteli.

Už jako dítě jsem věděla, že matka je hrdá žena, ale její nálady a chování byly neprůhledné a nevypočitatelné. Někdy se ke mně chovala velmi láskyplně – zvláště když jsem byla nemocná. Rychle se ale rozzlobila, často bez varování. Chtěla jsem vidět její úsměv, ten ze svatební fotografie, a tak jsem dělala věci, které by ho mohly vyvolat, zpívala jsem nebo jí ukazovala svoji rudou žákovskou knížku, kam učitelé psali poznámky o našem chování. Ty moje byly vždycky pochvalné, což matku těšilo. Taky jsem se k ní vždy po jejím příchodu hned rozběhla, abych ji objala, což se ale ne vždy setkalo se stejnou odezvou. Když jsem byla malá, říkala jsem si, že je to proto, že maminka měla špatný den nebo že jsem něco provedla, ale časem jsem přestala projevy náklonnosti sama iniciovat a počkala si, s jakou náladou přijde domů. Bohužel byla její nálada většinou hádává.

„Proč je tady takový chlíví!“ spustila hned u dveří. „Kromě mě tady nikdo nehne ani prstem!“ Ihned jsem se pustila do úklidu, i když všude panoval úzkostlivý pořádek. Vzala jsem od ní kabát a pověsila ho na věšák. Postavila jsem na sporák konvici s vodou. Dělala jsem, co jsem mohla, abych ji rozveselila.

Když mi bylo šest, matku povýšili z dopravní policistky na plně kvalifikovanou policistku. Zasloužila si své povýšení tvrdou prací, poslušností, iniciativou a vůdcovskými schopnostmi a režim ji odměnil. S povýšením se pojilo také zlepšení naší bytové situace. Vláda rozjela rozsáhlou bytovou výstavbu a v různých částech města vznikala sídliště s betonovými výškovými domy. Jejich vzhled byl příznačně nudný a šedý, ale byty v nich se naším krcálkem nedaly srovnat. Místnosti byly velké a čisté, každý byt měl vlastní koupelnu i záchod, a především v nich nebyla plíseň, takže moje astmatické záchvaty a plicní neduhy skončily.

Přestěhovali nás do jednoho z bytů v jednadvacátém okrsku na dunajském ostrově Csepel, jižně od místa, kde Dunaj rozděljuje město na dvě části, Budu a Pešť. Kopcovitá Buda je

zastavená drahými vilami movitějších lidí, Pešť leží na rovině a obývala ji vždy spíše střední třída, ale i ona je krásná. Obě části jsou sešité v jedno velkoměsto stehy devíti mostů. I moji rodiče na tom byli podobně, jako dvě různorodé části sešité dohromady, ale tyto stehy byly volné a přestěhování sblížilo matku a otce jen dočasně.

Pro mě přestěhování neznamenovalo jen zlepšení zdraví. Na novém místě se mi moc líbilo. Stala jsem se součástí větší komunity, protože v socialistických věžácích se všichni navzájem znali a věděli o sobě všechno. Dospělí tím asi nebyli zrovna nadšení, ale nám dětem to úžasně vyhovovalo. V každém poschodí bydlely tři rodiny a těch poschodí bylo mnoho, takže bylo vždy dost dětí na vytvoření dvou týmů pro nějakou hru nebo sport. V létě jsme věděli, že je čas jít do postele, podle toho, jak rodiče začali z oken vyvolávat naše jména. Nerada jsem sice přerušovala hru, ale zato jsem se moc ráda v pyžamu tulila k tátovi za večerů, kdy byla máma v práci. Zatímco jsem usínala, hrál si s mými vlasy a obtáčel si jejich pramínky kolem prstu do prstýnků, které se hned zas rozpustily. Večery bez mámy byly pro nás oba úlevou.

Náš panelák se vyznačoval výbornou polohou, protože stál jen dvě minuty chůze od základní školy, nejnovější a největší na ostrově. V Síni slávy visely fotografie nejlepších žáků. Ta moje se tam také nejdennokrát objevila, nejen kvůli dobrému prospěchu, ale také díky mé horlivé účasti na nejrůznějších mimoškolních a dobrovolných aktivitách. Vyhrávala jsem soutěže v sólovém a sborovém zpěvu, přednesu poezie a gymnastice. Získala jsem si tím značnou oblibu mezi spolužáky a své popularity jsem si velmi užívala. Byla jsem ráda s lidmi a účastnila se společných aktivit a projektů – prostě pravý extrovert. Ostatní mě měli rádi kvůli mé usměvavé tváři a úsměv mi opláceli, což bylo alespoň malou náplastí na to, co se dělo doma.

Naučila jsem se, že dostávat dobré známky je základní podmínkou přežití nejen pod nadvládou mé matky, ale

vůbec celého komunistického režimu. Vzdělání znamenalo všechno, a čím lépe si člověk vedl ve škole, tím lepší byly v budoucnu jeho vyhlídky na získání práce, která by se mu líbila. Zůstat bez práce byl zločin a těm, kteří si nedokázali nějaké zaměstnání najít, přidělil pracovní místo stát – a pokud se člověk neprokázal žádnými zásluhami, jednalo se o nějakou podřadnou práci. Ti, co nepracovali, skončili ve vězení, stejně jako rodiče, jejichž děti nechodily z nějakého důvodu do školy. Někdy jsem slyšela dospělé nadávat na režim. Například náš soused měl stánek na tržišti, a ne vždy se mu podařilo sehnat ovoce a zeleninu, aby mohl provozovat svůj obchod.

„Zatracení Rusáci!“ bručel si pod fousy. „Proč musíme všechno dovážet jen z východní Evropy! Copak těm hňupům tam nahoře nedochází, že nám tu v zimě nic nevyrostete?“ Jablek, brambor a cibule bylo dost, ale čerstvého salátu a další zeleniny jsme si užili jen od jara do podzimu. Banány jsem nikdy neochutnala. Ty rostly v tropech zlého Západu, jak nás učili ve škole. Sousedova kritika mě znervózňovala. Co kdyby ho zaslechli vojáci hlídkující na ulici? Ani mé matce by se jeho brblání nelíbilo.

Navzdory zlepšení našich bytových podmínek byla atmosféra u nás doma i nadále napjatá. Matka musela být ve svém novém postavení k dispozici dvacet čtyři hodiny denně sedm dní v týdnu. Hodně času trávila v práci, a když byla doma, chovala se, jako by ani nesundala svůj policejní odznak, udílela rozkazy a starala se hlavně o to, aby bylo v bytě uklizeno a dům i jeho obyvatelé v pořádku. Otec se nechoval tak striktně, ale i on kladl velký důraz na plnění povinností. Komunismus od nás vyžadoval, aby pro nás bylo plnění občanských povinností na prvním místě, kdykoli nám přikázali, abychom se někde v určitou dobu objevili, museli jsme bez reptání příkaz splnit. Když došlo k zemětřesení, povolali nás na brigádu a celá rodina nastoupila do autobusu a vydala se na místo katastrofy. Může se zdát, že pomoc lidem v nouzi

je vlastně správná věc, ale ne tehdy, když stejně nemáte na výběr. Nikdo se nás nikdy neptal, jestli *chceme* pomoci, prostě nám to přikázali. Nemohli jsme svobodně mluvit. Nemohli jsme se rozhodovat podle svého. Nemohli jsme odjet ze země. Takové to tenkrát bylo.

Tahle pravidla ovlivňovala i život naší rodiny, jelikož vláda řídila všechno: kde člověk bydlí, jakou má práci, co jí a pije, jakých veřejných služeb využívá i na co se dívá v televizi. Zastupovala i rodiče – každý večer přečetl medvídek v uniformě dětem pohádku a pak jim přikázal, aby si vyčistily zoubky a šly spát. A my děti ho poslechlly.

Už od svatby se snažil táta mámu přemluvit, aby se s ním odstěhovala na venkov do vesnice, kde se narodil. Chtěl pracovat na poli, ale pro mámu byla přednější kariéra a její povýšení nás ještě více připoutalo k velkoměstu. Rodiče se stále více hádali, a nakonec se rozhodli požádat vládu o rozvod. To mi bylo devět. Tátu zapsali do dlouhého seznamu žadatelů o nový byt, ale než ho měl dostat, přikázali rodičům, aby každý z nich obýval samostatnou ložnici a aby společně používali kuchyň, obývací pokoj a sociální zařízení. Toto uspořádání trvalo dva obtížné roky. Matka se do otce soustavně navázela a kvůli každé maličkosti tropila scény. Táta raději trávil co nejvíce času mimo domov. A pak začal pít. Nepil doma, ale vracel se domů opilý, což vyvolalo další hrozné hádky. Neublížovali si fyzicky, ale někdy došlo na rozbíjení nádobí nebo nábytku.

Máma byla plná vzteku. Já se Zolim jsme měli strach a táta byl ztracený. Během následujícího roku přišel o práci a pak ho vyhodili z další, což byl pro mámu důkaz, že je totální budižkničemu a zcela k nepoužití pro naši rodinu i pro stát, jak vždycky říkala. Coby věrná komunistka ho udala, že nemá práci, načež obdržel vyznamenání, že jej během několika dnů přijdou zatknout a odvedou do vězení. Poté okamžitě přestal

pít a máma byla několik dní nezvykle zticha. Nepromluvili spolu ani slovo. Sbalil si tašku, vysprchoval se a oholil, uklidil si svůj pokoj, dokončil opravy televizorů a rádií pro sousedy a zbytek času s námi strávil čtením. Dovolil mi, abych mu vylezla na klín a položila mu hlavu na hrud'. Potřebovala jsem zmírnit svůj obrovský strach. Řekl mi, že ho odvezou do „policejního tábora“ a že si o něj nemusím dělat starosti. Nejsou tam žádní zločinci, jen lidé, kterým se nepodařilo sehnat práci.

Když si pro něho přišli dva policisté, chovali se velmi zdvořile, možná proto, že to byli mámini kolegové a my je znali. Po tátově odchodu chodila máma po domě a každému hrdě oznamovala, že poslala tátu do vězení, protože byl hlupák a opilec, zrádce své rodiny i celého socialistického zřízení. Táta mi řekl, že se za pár měsíců vrátí, ale máma tvrdila, že se nevrátí už nikdy, což se ukázalo být pravda.

Mysleli jsme si, že teď, když je táta pryč, bude máma spokojenější, ale bylo to s ní ještě horší. Když si nemohla vylívat zlost na něm, schytávali jsme to my se Zolim, vždycky si našla něco, co nám vytkla. Jelikož dlouho pracovala, byli jsme částečně ušetřeni jejích výlevů, ale na druhé straně to znamenalo, že jsme se o sebe museli postarat sami. Občas k nám posílala své kolegy policisty, aby nás zkontrolovali a přinesli nám jídlo. Byla jsem za jejich návštěvy vděčná, dávaly mi pocit bezpečí, protože Zoli se se mnou začínal vždycky hádat a někdy se i pral.

S péčí o nás pomáhali také naši kmotři – mámin nejstarší bratr a jeho žena. Brávali si nás k sobě na víkendy do svého domku ve vesnici Vecsés kousek za Budapeští. Běhali jsme tam na čerstvém vzduchu a jedli domácí chleba se sýrem a salámem nebo naše národní jídlo *paprikáš*. V létě mě máma přihlásila na tábory pořádané policejním sborem na maďarském venkově, v Polsku, Rumunsku a dalších zemích východního bloku. Bydleli jsme v chatkách a osobní věci a uniformy jsme měli uložené v kufru u lůžka. Naše dny vyplňovaly nej-

různější organizované sportovní a rukodělné aktivity, hojně salutování sovětské vlajce, zpěv hymny a revolučních písní a pochody po jídelně kolem plakátů Lenina, Chruščova a dalších komunistických vůdců.

Na rozdíl od života doma byl život na táboře předvídatelný, což mi dělalo moc dobře. Každý den mi udělovali pochvalu a vyznamenávali mě za dobré chování a aktivní účast na programu. Když jsem doma vykonala něco záslužného, závisela pochvala či kritika pouze na mámině momentální náladě. Ale na táboře panovala jasná pravidla: když jsem vykonala něco správně, dostalo se mi odměny, když jsem se něčím provinila, obdržela jsem černý puntík. Tříkrát denně jsme všichni společně jedli u velkých stolů. Učila jsem se zapojit se do organizovaných činností, nebát se riskovat, pouštět se do různých dobrodružství a rychle se přizpůsobovat novému prostředí. Osvojila jsem si různé činnosti nutné pro přežití v přírodě, například rozdělat oheň nebo dostat se ven z jeskyně. Táborové pobyty se mi moc líbily.

Ale jakkoli se mi život v táboře zamlouval, přece jen to nebyl můj domov. Stýskalo se mi po mé rodině, vlastní posteli a mámině nedělní polévce. Nedělní odpoledne probíhala příjemně – máma nemusela do práce, byli jsme spolu doma, uvelebili jsme se na gauči a koukali na televizi. Protože máma měla volno, chovala se k nám mile a laskavě. Během týdne to ale bylo jiné – že nás čeká těžký večer, jsem poznala už podle toho, jak máma vložila klíč do zámku a jak nás pozdravila. Nebylo to: „Ahoj děti! Jsem doma!“ ale „Timeo! Zoli! Kde jste? Proč se tady válejí vaše boty?“ Nikdy jsem nevěděla, co mám očekávat nebo která máma se objeví. Nemohla jsem si dovolit odmítnout nebo reagovat špatnou náladou, a tak jsem si lehla do postele nebo vyšla ven na balkon, hleděla nahoru ke hvězdám a přála si moci naskočit na oblak a odplout na něm do země snů, kde je všechno jasné a čisté a všichni lidé jsou šťastní, hlavně moje rodina. Toužila jsem mít zase oba rodiče, i kdyžby se hádali, ale táta

se k nám už nevrátil. Po návratu z vězení jsem ho viděla jen jednou a nikdy už k nám nepřišel, jak slíbil. Trvalo dlouhou dobu, než jsem pochopila proč.

Myšlenka na tátovu nepřítomnost mě zbolela, a tak jsem ji potlačila, a zatímco letadlo pomalu klesalo k Torontu, představovala jsem si, jak se s ním jednoho dne znovu setkám. Bude moc pyšný na svoji dceru, která se vydala do Kanady, naučila se anglicky a vydělala si spoustu peněz. Nikdy se nedozví o dluzích, do kterých jsem za poslední rok upadla, a já mu prominu, že mě opustil. Můžeme začít znova. A jestli můj plán vyjde, ani máma se o mých problémech nedozví. Už brzy budu v Kanadě, kde dám zase všechno do pořádku. Možná můžu začít znova i s ní.

2 | Na hranici

Všechno v Torontu bylo jiné než v Maďarsku, počínaje vůněmi. Byly svěží, čisté a chladivé. Čišelo z nich *mládí*. Cestou do letištního terminálu jsme se na sebe s Biankou usmívaly, nepronesly jsme ale ani slovo. Jen jsme všechno naplno vnímaly, následovaly ostatní cestující a symboly zobrazující osobu v uniformě a hledaly slovo, jež mi Nataša zapsala do notýsku, který jsem si na cestu zakoupila: *immigration*.

Potřebovala jsem si ale nejprve odskočit na toaletu a zeptala jsem se Bianky, kde tak asi může být. Ta jen pokrčila rameny a pokoušela se rozluštit nápisy. Ani ona ještě nikdy nebyla mimo Evropu. Pátraly jsme po nápisu WC, na který jsme byly zvyklé, ale našly jen modrobílého panáčka nade dveřmi, které vypadaly, že by mohly vést na toaletu. Zašla jsem dovnitř a s hanbou si uvědomila, že jsem na pánském záchodě. Poplašeně jsem vyběhla zase ven a Biana ukázala na znak na protější straně, kde měla figurka na sobě sukni. Vnitřek toalety byl úplně jiný než u nás v Maďarsku. Kabinky nebyly zcela uzavřené od stropu až po podlahu jako v mé vlasti. Hledala jsem splachovací páčičku nad záchodovou mísou, ale žádné jsem nenašla. Vlastně tam nebyla ani ta nádržka. *Mám se někoho zeptat?* Jenže jsem neuměla anglicky. Jak jsem přemýšlela, co mám dělat, toaleta se najednou úplně sama od sebe spláchla a proud vody byl tak prudký, že jsem vyskočila a vykřikla. Jak se můžu postarat o děti, když ani neumím obsluhovat kanadský záchod? Tolik věcí jsem nechápala.

Mytí rukou mi přineslo další pocity nejistoty. Kohoutek neměl žádný uzávěr a nevěděla jsem, jak mám pustit vodu. Viděla jsem, jak jiná žena máchá rukama pod kohoutkem,

až z něj začalo téct. Následovala jsem jejího příkladu. Automatický sušák rukou se spustil tak hlasitě, že jsem opět poskočila.

Bianka na mě čekala venku. „Všechno je tady úplně jiné!“ hlásila jsem jí. „Vůbec nerozumím, jak tu věci fungují.“

„Klídek,“ konejšila mě Bianka. „Zhluboka dýchej.“

Snažila jsem se uposlechnout její rady, ale žaludek jsem měla jako na vodě. Konečně jsme došly k imigrační kontrole. Připravila jsem si pas a smlouvu. Byly jsme až poslední v dlouhé frontě lidí z našeho letu. Když jsme konečně přišly na řadu, poslali Bianku k jednomu imigračnímu úředníkovi a mě k druhému, vlastně úřednici, malé černé ženě s brýlemi. Pozorně si mě prohlédla, pak přísně řekla něco, čemu jsem nerozuměla a natáhla ruku pro můj pas a dokumenty. Vše jsem jí předala. Chvíli se přehrabovala v mých papírech. Nervózně jsem koukla na Bianku, jejíž úředník dělal totéž. Černoška si důkladně pročítala moji smlouvu, pak mi opět řekla něco, co jsem nepochopila, a tak jsem jen pokrčila rameny.

„*Sit down,*“ řekla hlasitěji, pomalu a zřetelně, a ukázala na širokou chodbu po straně celní a pasové kontroly. Obě její strany lemovaly šedé židle, některé obsazené dalšími unaveně vyhlížejícími pasažéry. Na konci chodby byly čtvery dveře označené čísly. Na protější stěně visely hodiny.

Poslechla jsem. Také Biance přikázali, ať se posadí, ale ukázali jí židli na druhé straně chodby. Zjevně nechtěli, abychom se spolu domlouvaly. Začal se mi svírat žaludek, jako bych cítila nějaký malér, jen jsem nevěděla, jaký. Uplynulo deset minut, pak dvacet a pak půl hodiny. Je to při vyřizování víza normální? Něco na tom mi připadalo podivné. Vyslala jsem pohled k Biance a ústy neslyšně artikulovala „*Mi törtenik?*“ „Co se děje?“ Zavrtěla hlavou a pokrčila rameny.

Uplynula hodina a s každou další minutou mi srdce bušilo rychleji, ale navzdory úzkosti mě zároveň všechno kolem fascinovalo. Pracovníci letiště a členové ostrahy pocházeli z nejrůznějších kultur a měli různou barvu kůže, někteří měli

dokonce na hlavě turban. Nikdy jsem neviděla takovou směs národností. U nás existovala pouze jediná výraznější menšina, Romové, nazývaní cikáni, kterými mnozí pohrdali, já však ne. Moje babička byla Romka, a kromě toho nerada druhé odsuzuji. V jeden okamžik se na chodbě objevil uniformovaný člen ostrahy a nesl na podnose čtyři šálky kávy – přesně jak jsem to viděla ve filmech z policejního prostředí. Pohlédla jsem na Bianku. *Páni!* Obě jsme zíraly. Muž zašel do výslechové místnosti a podal každému šálek. Už z toho mála, co jsem doposud viděla, jsem poznala, že tohle je úplně jiný svět. Navzdory úzkosti jsem byla vzrušená. Taky bych si dala šálek kávy. Byl pro mě čas večere, přestože v Kanadě bylo teprve dopoledne.

Poprvé jsem do západního světa nahlédla před devíti lety, v červnu 1989. Na moje dvanácté narozeniny přinesla máma domů naši první barevnou televizi, takže jsme doslova v přímém přenosu mohli sledovat, jak se východní Evropa transformuje z černobílého komunismu v barevnou demokracii. Nejprve jsme viděli odstranění ostatných drátů, které téměř třicet let oddělovaly Maďarsko od Rakouska. Pak, o šest měsíců později, 9. listopadu, jsme se zrakem přilepeným na obrazovku sledovali pád Berlínské zdi. Viděli jsme obyvatele východního a západního Berlína šplhat přes sutiny, aby se setkali se svými milovanými, a plakat radostí. Já, máma, bratr a další rodiny, které se shromáždily u televizoru v našem bytě, jsme ohromeně přihlíželi, jak lidé holýma rukama vytrhávají cementové bloky a přímo před našima očima se probourávají ke svobodě. Všichni jsme se radovali z jejich opětovného spojení, ale cítila jsem kolem sebe také hodně obav a nejistoty. Dospělí se mezi sebou tlumeně bavili a tvářili se ustaraně. Nikdo nevěděl, co nám budoucnost přinese, jak se změní náš život a čím v tom novém světě budeme.

Po nějakou dobu se toho v zemi tolik nezměnilo – byly vyhlášeny svobodné volby, ze kterých vzešla nová vláda, avšak přítomnost ruských vojáků byla stále cítit. Zato v mém

životě nastaly velké změny. Hned po sborovém zpěvu byla mou velkou láskou gymnastika, ráda jsem soutěžila. Zrovna jsem se rozcvičovala před významným závodem, když se u dveří tělocvičny objevil kluk, který se mi líbil. Rozhodla jsem se, že se předvedu, abych na něho udělala dojem, a ještě jednou si celou sestavu zopakuji. Ujistila jsem se, že se na mě dívá, zvedla jsem paže, mírně přednožila a rozběhla se k odrazovému můstku. Tam jsem se měla zachytit madel koně, udělat stojku, roznožit, odrazit se do dvojitého salta, dopadnout na žíněnku a vítězně vzpažit. Jenže dopad jsem nezvládla, protože jsem myslela více na toho kluka, nevypočítala jsem si dobře rychlost a načasování, přeletěla jsem přes koně, ško-brtla a dopadla na záda. Ještě než jsem ucítila bolest, uslyšela jsem křupnutí a pak jsem okamžitě omdlela. Když jsem znovu procitla, klečela nade mnou učitelka a kolem stál hlouček lidí.

Nemohla jsem se pohnout. Všichni si mysleli, že jsem ochrnula. Rozplakala jsem se – bolestí a strachem, že už nebudu moci chodit, ponížením z neúspěchu, z toho, že jsem zklamala své trenéry, členky mého týmu, mámu i samu sebe, že jsem se ztrapnila před chlapcem, do kterého jsem byla zamilovaná.

Skoro šest měsíců (včetně mých třináctých narozenin) jsem strávila v nemocnici, většinu té doby v zádové ortéze. Cítila jsem se osamělá, i když za mnou chodily návštěvy. Jednou jsem měla pocit, že jsem u dveří zahlédla otce, ale pak jsem usoudila, že to byl jen sen. Znovu jsem se učila chodit a na podzim mě propustili do domácího ošetření, zatímco moji spolužáci začínali osmou třídu. Trápilo mě, že nejsem s nimi, a také jsem musela oželet svůj plán, že se stanu učitelkou v mateřské škole. Věděla jsem, že se nezotavím včas, abych obstála u přijímací zkoušky z tělesné výchovy, která byla pro přijetí na střední školu a později na univerzitu vyžadována. A pak tu byly moje známky z matematiky a fyziky. V nemocnici jsem se učila sama s pomocí spolužáků a učitelů, kteří mě tam navštěvovali. V humanitních předmětech

a jazycích se mi dařilo držet krok, ale v pro mě obtížnějších předmětech to bylo horší. Neměla jsem dost dobrý prospěch, abych se dostala na střední školu, a tak jsem musela jít do učení. Všechny moje sny se zhroutily.

Jednou, když jsem se cítila obzvláště nešťastná, se u nás zastavil soused a přinesl mi kazetu s nahrávkou maďarského hudebníka, který si říkal Pierrot. Oblékal se do klasického černobílého kostýmu smutného klauna, ale zpíval nádherně, duši pozvedající písně. Zamilovala jsem se do jeho hlasu a textů jeho balad, jež se mi staly zdrojem útěchy a naděje. Rychle jsem se naučila všechny jeho písně nazpaměť a pořád si je prozpěvovala. V situaci, v jaké jsem se nacházela, promlouvaly silně k mému srdci a dodávaly mi odvalu, abych si našla nové záliby a pohnula se v životě o kus dál.

S tím, jak jsem se měnila já a nacházela nové cíle, měnil se překotně i život na ostrově Csepel, v Budapešti, v celé zemi i v celém východním bloku. Snažili jsme se zvyknout si na nové svobody – svobodu slova a projevu, náboženskou svobodu a na volný trh. Bylo to vzrušující, ale také to v nás budilo obavy, protože všechny ty svobody nás zároveň zbavovaly ochrany. Skončily vládní regulace a náklady na životy začaly prudce stoupat. Západ a nadnárodní společnosti přicházely s lepšími a dražšími produkty, a buď skupovaly maďarské podniky, nebo je jejich konkurence vytlačila z trhu. Celá východní Evropa za Západem technicky zaostávala, skoro nikdo neuměl anglicky.

Já se však opět zařazovala do života, který opět začínal mít smysl a směřování. Nastoupila jsem na učňovskou školu a ke čtrnáctým narozeninám jsme s kamarádkou Aniko dostaly lístky na koncert mého oblíbeného Pierrota v centru Budapešti. Nikdy předtím jsem nebyla tak nadšená. Ječela jsem a brečela vzrušením, jak jen to dokážou pubertální fanyanky na koncertech svých idolů. Po koncertě se mi podařilo probjovat se do zákulisí a stanout před zpěvákem osobně. Zeptala jsem se ho, zda smím založit jeho oficiální fanklub. Souhlasil,

zřejmě jen ze zdvořilosti, ale já mu ukázala, že to myslím vážně. S pomocí Aniko – a k mému vlastnímu i matčinu překvapení – jsem nakreslila plakátky oznamující první schůzi fanklubu a roznesla jejich fotokopie po celém městě. Sešlo se nás pár, ale časem se počet členů rozrostl do stovek. Propagaci Pierrotovy hudby jsem zasvětila veškerý volný čas, dokonce jsem mu zajistila vysílání v místních i celostátních rozhlasových a televizních stanicích. Prostě jsem je obvolávala a byla neodbytná. Navzdory svým pouhým sto padesáti centimetrům jsem měla energii a odhodlání osoby dvakrát vyšší. Brzy nato Pierrot vydal singl, který se umístil na čele hudebních žebříčků, a bral mě s sebou na rozhovory s novináři a tiskové konference, kde mě představoval jako svoji de facto agentku. Moc jsem si to užívala, svět hudby a její propagace mě uchvátily, a chtěla jsem víc.

Založily jsme s Aniko školní časopis a psaly do něj sloupky o hudbě, kde jsme představovaly nejen Pierrota, ale i další hudebníky a kapely. Podařilo se mi udělat rozhovory s některými opravdu slavnými jmény a byla jsem hrdá, že je mohu pro svoje spolužáky uveřejnit. Během dalšího roku dosáhl počet členů Pierrotova fanklubu více než tisícovky. Každý měsíc jsme pro něho i další hudebníky pořádali koncert v místním kulturním domě. Já zajišťovala rezervace a propagaci a publikovala ve školním časopise rozhovory s hudebníky, kteří na koncertech vystupovali.

Když mi bylo šestnáct, vznikla na ostrově Csepel malá kabelová televizní stanice a hledala lidi, kteří by u ní dobrovolně pracovali, techniky a další profese. Hned jsem se přihlásila v naději, že se něco přiučím. Netrvalo dlouho a můj živý temperament upoutal pozornost vedení, takže mi nabídli, abych natáčela rozhovory s teenagery o jejich problémech a různých pro ně důležitých tématech – kde se dá levně nakoupit oblečení, jak sehnat letní brigádu, seznámit se s dívkou nebo chlapcem nebo jak se vypořádat s akné. Nejzávažnějšími tématy bylo, kam jít po skončení školní docházky

a jak naložit s volným časem. Po pádu komunismu byl náš život daleko méně určován zvenčí a ubylo organizovaných aktivit. Pobyť ve škole se bez všech těch kroužků, schůzek pionýra a politických akcí výrazně zkrátil. Najednou jsem už nebyla jen ta, kdo vedl rozhovory, ale také kdo je sám poskytoval. V místních novinách o mně vyšel článek, ve kterém mě redaktoři představili jako nadějnou zástupkyni mladé generace zapojenou do mnoha různých projektů a vystupující na obrazovce v roli moderátorky. Po jeho uveřejnění mě na ulici zastavovali kluci a holky a chtěli po mně autogram! Bylo vzrušující vědět, že se ze mě stává někdo – někdo, kdo je slyšet, má nápady, a dokonce i vliv na ostatní.

Program televizní stanice se stále rozšiřoval, začali jsme se zaměřovat na hudbu a vytvářeli hudební videa ve stylu MTV. Dostala jsem roli takzvané vídžejky, uváděla jsem videa a vedla rozhovory s hosty ve studiu. Nemohla jsem uvěřit tomu, jaké mám štěstí. Milovala jsem všechno to vzrušení a shon, každý další úkol mě povzbuzoval k novým nápadům. Rozhodla jsem se, že si vybuduji kariéru v hudebním průmyslu – v propagaci, produkci nebo žurnalistice. Když jsem nyní pracovala v televizi a měla kontakty s techniky, Pierrot mě požádal, abych natočila jeho koncert a vytvořila z něj video. Škola mě příliš nezatěžovala, výuka obnášela hodiny kreslení, dramatické výchovy, vaření, první pomoci a péče o dítě, takže pro mě bylo snadné propojit školní povinnosti s pracovními. Můj život se opět někam ubíral a jeho směr jsem si určovala sama.

Téhož roku, 1993, začali v naší televizní stanici, přímo v mém pořadu, pracovat dva kluci o něco starší než já. Sedmnáctiletý Endre jako zvukový technik a osmnáctiletý Ádám jako kameraman. Okamžitě jsme si padli do oka a nabídli vedení nový program nazvaný *Fresh*, zaměřený na mladé lidi, jejich problémy a hudební vkus. Poskytli nám vysílací čas, nepříliš velký

rozpočet a minimální brigádnický plat. Nevadilo nám to – brali jsme to jako velkou příležitost. Kluci mě naučili stříhat filmy, vytvářet živé nahrávky a vkládat do nich grafiku a podbarvující hudbu. Podařilo se mi dokonce sehnat sponzora, který nám platil kostýmy. Pořad brzy slavil úspěchy a my začali dostávat pořádný plat. V sedmnácti jsem dokončila učňovskou školu a nastoupila do televize na plný úvazek.

Do Maďarska si razily cestu západní hudební videa – Mariah Carey, Soul Asylum, Metallica – a vystupovali zde i sami slavní hudebníci. Do Budapešti zavítali Simply Red, Bon Jovi a Queen a přijel i Michael Jackson, aby tu natočil video pro svoje album HIStory. Inspirováni novými podněty jsme se já, Endre a Ádám rozhodli vytvářet do našeho pořadu vlastní hudební videa. Bez nějakého přesného strategického plánu, zato se spoustou nadšení a odhodlání jsme se vrhli do experimentování. Líbilo se nám, jak své sekvence natáčejí západní tvůrci videí, ovšem ti měli k dispozici moderní vybavení a technické zázemí. My měli pouze těžkou obří sovětskou kameru, kterou se v šedesátých letech natáčely televizní zprávy. Trávili jsme celé hodiny tím, že jsme se našimi omezenými prostředky snažili vytvořit zasněnou romantickou atmosféru nutnou pro videonahrávky baladických písní. Abychom docílili rozostřeného obrazu, přetahovali jsme přes objektiv kamery síťovanou punčochu nebo igelitový sáček. Jakmile se nám podařilo vytvořit videa, která byla podle našeho názoru povedená, poslepovali jsme je do filmu, jenž měl prezentovat náš přístup, nazvali jsme se Independent Movie Makers, začali obcházet Budu a oslovovat hudební producenty a přesvědčovat je, že umíme vyrábět vysoce kvalitní videa za méně peněz než slavné značky. Zažili jsme nespočet odmítnutí, ale nenechali jsme se odradit, až se nám konečně dostalo příležitosti natočit hudební video pro kolumbijskou skupinu Carpe Diem. Přibýlo nám práce a začínali jsme být v kurzu. Pořídili jsme si elegantní černé navštívenky a začali snít o slávě, bohatství a studiu s výhledem na Dunaj.

Brzy jsme dostávali zakázky, abychom doprovázeli vycházející hudební skupiny na jejich koncertních šňůrách a produkovali jejich videa. To vše jsme zvládali, zatímco jsme stále ještě tři dny v týdnu pracovali v televizní stanici. Slušně jsme vydělávali a značnou část výdělků odevzdávali našim rodinám. Zbytek jsme utratili za jídlo a oblečení, jak je pro mladé lidi typické. Odkládat si peníze stranou začneme až později, říkali jsme si, až budeme *opravdu* úspěšní.

Během všech těch společně strávených nocí a hodin při práci se stalo, že naše vzájemné sympatie s Ádámem přerostly v milenecký vztah. Zpočátku to bylo skvělé, ale brzy začal náš vztah nahlodávat neustálý stres z hektického pracovního života. Hodně jsme se hádali – hlavně kvůli penězům, pracovním záležitostem a spoustě každodenních maličkostí. Ocitla jsem se v podobné situaci, jako když jsem vyrůstala – stále jsem se pokoušela polapit štěstí v atmosféře neustálého napětí a bojů. I v tomto vztahu jsem měla pocit, že se můžu snažit sebevíc, ale nikdy nejsem dost dobrá. Byli jsme na sobě pracovně závislí a já měla obavy, že kdyby se náš vztah rozpadl, byl by to konec našeho podnikání. To jsem nechtěla připustit, a tak jsme pokračovali v tom nepříliš šťastném poměru dál.

Taky doma to začalo jít z kopce. Máma se neodkázala radovat z mého úspěchu a často upadala do plačtivých záchvatů. Zatímco já měla práce nad hlavu, takže mi skoro nezbyval čas na rodinu a přátele, ona měla volného času až příliš mnoho. Kvůli nedostatku financí jí na policejní stanici zkrátili pracovní dobu, a když se neměla čím zaměstnávat, začala upadat do depresí. Nevěděla jsem, jak jí pomoci. I když byl náš vzájemný vztah poznamenán konflikty, přála jsem si, aby byla šťastná. Navíc musel bratr nastoupit povinnou osmnáctiměsíční vojenskou službu, takže jsem s mámou zůstala sama. Kromě psychických problémů se u ní vyvinuly také obtíže se srdcem, a tak si musela jít lehnout na několik týdnů do nemocnice. V téže nemocnici jsem skončila zrovna v té době i já – prasklo mi slepé střevo. Stalo se to, když jsem byla v práci